

نسخه سوم

طرح آزمایشی

«ضرورت، موضوع، هدف»

«محتوا، برنامه، سازمان»

«نهضت ملی ساماندهی اخلاق اجتماعی»

پایگاه اطلاع‌رسانی سراسری اسلامی (پارسا)

تابستان ۱۳۸۲

۱. ضرورت

- ۱/۱. موضوع اخلاق، موضوع انقلاب است. موضوعی که در بررسی آن باید به تحلیل انقلاب و رابطه‌ی اخلاق با آن پرداخت.
- ۱/۲. انقلاب دارای سه سطح یا سه مرحله‌ی «سیاسی»، «فرهنگی» و «اقتصادی» می‌باشد.
- ۱/۳. از سه سطح مذکور در بند ۱/۲ تنها «انقلاب سیاسی» محقق شده است.
- ۱/۴. انقلاب سیاسی ایجاد حساسیت و اخلاقی خاص در فرد و جامعه نموده است.
- ۱/۵. **ضرورت** دارد این اخلاق یا حساسیت ایجاد شده از سوی انقلاب مورد شناسایی و تحلیل مستدل قرار گرفته تا امکان تحلیل این اخلاق در سطح ساختارهای خُرد و کلان اجتماعی (درون و بیرون جامعه) فراهم شود تا در نهایت نقاط آسیب‌پذیر اخلاق در جامعه، نسبت به آینده، مورد بررسی و کنکاش قرار گیرد.
- ۱/۶. با توجه به نکات یادشده در بند ۱/۵، علاوه بر مورد دقت قرار گرفتن نقاط آسیب‌پذیر اخلاق در جامعه نسبت به آینده، مشکلات و معضلات امروزی اخلاق نیز امکان بررسی خواهد داشت. به عنوان مثال: شدت و ضعف وضعیت اخلاقی مردم نسبت به امرا، امنا، علما و کارگزاران نیز قابل بررسی است.
- ۱/۷. اگر چه روشن شد پژوهش در عرصه‌ی اخلاق در حقیقت به تحلیل رساندن انقلاب است، ولی از سوی دیگر خود گام آغازینی است برای دستیابی پارسا به تعریف جدیدی از حوزه‌ی فرهنگ.
- ۱/۸. در این طرح، باید مبنای حوزه و مبنای دانشگاه در تعریف اخلاق آورده شود.
- ۱/۹. در این طرح، باید روشن شود که آیا می‌توان تعریف جدیدی برای اخلاق ارایه نمود.
- ۱/۱۰. این طرح جدای از موضوع فعالیت خود، می‌تواند مزیت‌های بیشماری را برای توسعه‌ی برنامه‌ریزی استراتژیک در پارسا ایجاد نماید.
- ۱/۱۱. محصول این طرح یک شوک ریشه‌ای به جامعه در موضوع اخلاق خواهد بود، ثمره‌ای که حداقل انتظار از این طرح در کوتاه‌مدت می‌باشد.

۲. برنامه

- ۲/۱. با توجه به این که ضرورت ساماندهی اخلاق، در سه حوزه اثبات شد، برنامه‌ی لازم برای این ساماندهی نیز به سه بخش یا سه مرحله تقسیم می‌گردد.
- ۲/۲. **فرهنگ عمومی:** هدف از ساماندهی اخلاق در سطح فرهنگ عمومی «ایجاد انگیزه» می‌باشد که نخستین مرحله از پروژه‌ی کلان «توسعه‌ی اخلاق اجتماعی» به حساب می‌آید.
- ۲/۳. پیاده‌سازی این زیربرنامه در توان مؤسساتی همانند پارسا می‌باشد و می‌تواند در دستور کار این قبیل مراکز قرار گیرد.
- ۲/۴. **فرهنگ تخصصی:** هدف از ساماندهی اخلاق در سطح فرهنگ تخصصی «ارایه‌ی یک گمانه یا راه‌حل کیفی» می‌باشد که مرحله‌ی دوم از پروژه‌ی کلان «توسعه‌ی اخلاق اجتماعی» به حساب می‌آید.
- ۲/۵. پیاده‌سازی این زیربرنامه در توان مؤسساتی همانند پارسا نمی‌باشد، بلکه باید از طریق مراکز قدرتمندی مانند «مرکز تحقیقات استراتژیک» یا مستقیماً از طریق «صدا و سیما» اجرا شود.
- ۲/۶. **فرهنگ آکادمیک (ملی - کلان):** ساماندهی اخلاق در سطح فرهنگ آکادمیک به هدف «ارایه‌ی یک برنامه‌ی کیفی و کمی» در جهت ارتقاء و توسعه‌ی فرهنگ ملی صورت می‌پذیرد.
- ۲/۷. پیاده‌سازی چنین طرحی تنها از طریق «دفتر رهبری» یا «مجمع تشخیص مصلحت» ممکن می‌شود.
- ۲/۸. پیاده‌سازی زیربرنامه‌ی ساماندهی اخلاق اجتماعی در سطح **فرهنگ عمومی** به سه مرحله تقسیم می‌گردد.
- ۲/۹. مرحله‌ی نخست از مراحل سه‌گانه‌ی مذکور در بند ۲/۸ پروژه‌ای آزمایشی می‌باشد که پیش از هر اقدام دیگری انجام می‌شود. این نوشته نیز به تبیین ضوابط اجرای این طرح پرداخته است.
- ۲/۱۰. هدف از اجرای مرحله‌ی مذکور در بند ۲/۹ «جمع‌بندی جهت‌گیری» برای ورود به طرح و پروژه‌ی اصلی می‌باشد.
- ۲/۱۱. این طرح (طرح آزمایشی) به دو روش قابل انجام است؛ روش اداری یا روش بسیجی.
- ۲/۱۱/۱. مطابق روش اداری یا همان روش مرسوم در همه‌ی مراکز، گروه مجری پروژه مفاد طرح خود را به کارفرما اعلام می‌نمایند و پس از تصویب او و دریافت هزینه‌های مالی مشخص شده در طرح، کار را آغاز می‌نمایند و در زمان‌های از پیش تعیین شده نیز گزارشات خود را به اطلاع کارفرما خواهند رساند. در این حالت روشن است که کارفرما نقش مهمی جز پرداخت هزینه‌های قسط‌بندی شده‌ی طرح ندارد.

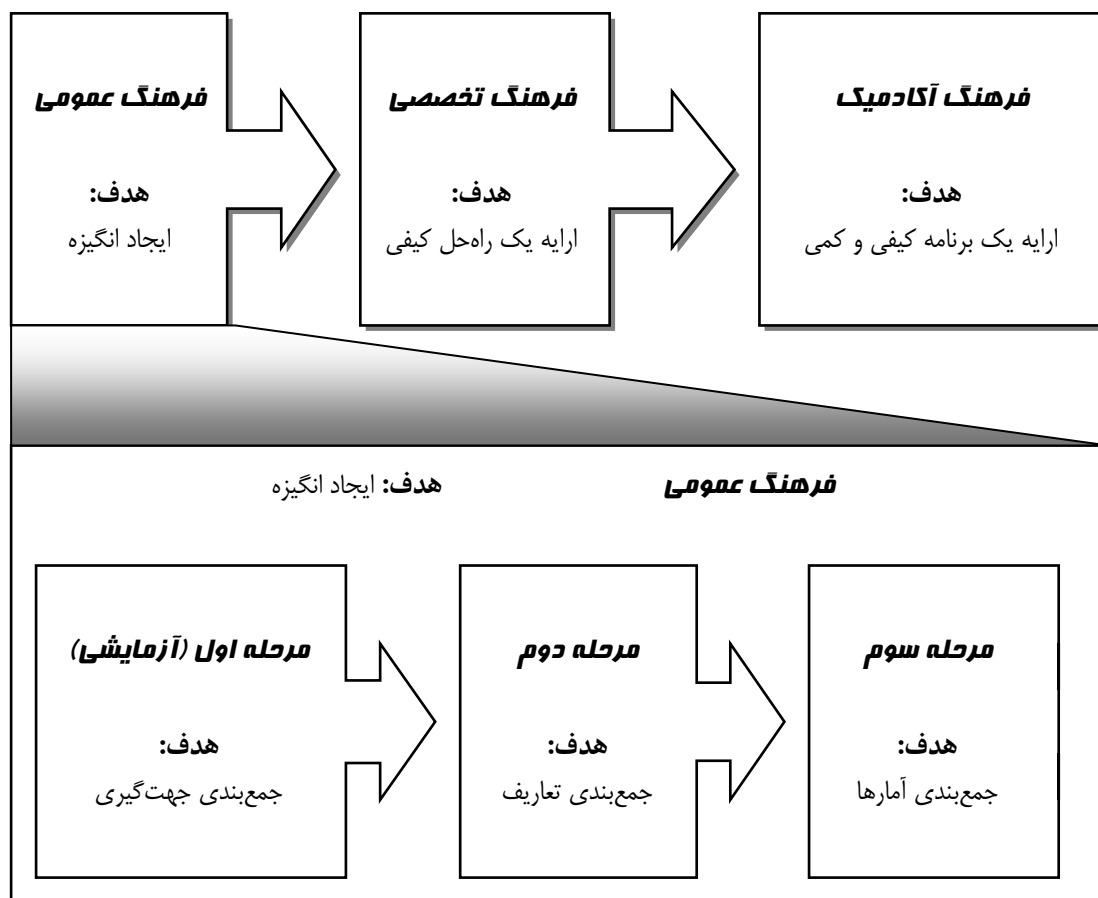
۲/۱۱/۲. اما در روش بسیجی یا در اصطلاح تخصصی آن «مدیریت راندمانی»، مطلب به گونه‌ی دیگری است. کارفرما از ابتدای کار درگیر و همراه با پروژه است و خود نیز در پیشبرد محتوای علمی سهیم می‌باشد. در هزینه‌ها نیز به حداقل‌ها اکتفا شده و مدل «حقوق» (یا مطالبه) تبدیل به مدل «هبه» خواهد شد.

۲/۱۱/۲/۱. در روش بسیجی، ضریب ۴ (بالاترین ضریب اهمیت) به «مسئولیت فکری» داده می‌شود که بر عهده‌ی گروه مجری (اعضای دفتر فرهنگستان) قرار دارد. ضریب ۲ (ضریب متوسط) به «مسئولیت اداره» داده می‌شود که به صورت مشارکتی توسط کارفرما و مجری پذیرفته می‌شود. ضریب ۱ (کمترین ضریب اهمیت) نیز به «تأمین هزینه‌ها» داده می‌شود که این مسئولیت صددرصد بر عهده‌ی پارسا نهاده می‌شود.

۲/۱۲. هدف از مرحله‌ی دوم از زیربرنامه‌ی ساماندهی اخلاق اجتماعی در سطح فرهنگ عمومی «جمع‌بندی تعاریف» است.

۲/۱۳. هدف از مرحله‌ی سوم از زیربرنامه‌ی ساماندهی اخلاق اجتماعی در سطح فرهنگ عمومی «جمع‌بندی آمارها» است.

۲/۱۴. در نمودار زیر توالی مراحل پروژه‌ی کلان «ساماندهی اخلاق اجتماعی» به تصویر کشیده شده است.

۳. تشکیلات

- ۳/۱. همان گونه که از عنوان طرح پیداست، آن چه در نهایت از مرحله‌ی آزمایشی متوقع است، بیان «ضرورت، موضوع، هدف» در سه محور «محتوا، برنامه، سازمان» می‌باشد. از این رو طراحی تشکیلاتی که بتواند در برنامه‌ی تعیین شده به هدف دست یابد ضرورت دارد.
- ۳/۲. در ابتدا تعریف چند اصطلاح که بر اساس روش تحقیق حاکم بر این طرح، در طراحی تشکیلات مناسب دخالت دارند ضرورت دارد.
- ۳/۲/۱. **محتوا:** موضوع مورد پژوهش طرح (اخلاق اجتماعی) به اضافه‌ی طیف وسیعی از آمارها، تحلیل‌ها و راه کارها که در مورد آن موضوع مطرح گردیده است.
- ۳/۲/۲. **برنامه:** همان قدرت و ظرفیت محتوا و جهت حاکم بر سازمان است. برنامه از تناسب بین محتوا و سازمان استخراج می‌گردد. در واقع محاسبه‌ی هزینه‌ها، مقدمات، نیروی انسانی و تنظیماتی از نوع فلوچارت در برنامه صورت می‌پذیرد.
- ۳/۲/۳. **سازمان:** برای فعالیت‌هایی که در یک برنامه است تنظیم می‌شود. برای طراحی سازمان سه کار لازم است؛ کار بر روی موضوعات، بهینه‌سازی اجرایی (خدمات مدیریتی)، بهینه‌سازی مفهومی (ارزیابی تحقیقاتی یا برنامه).
- ۳/۳. عناوین سه‌گانه‌ی فوق مربوط به کنترل و مدیریت افرادی است که به عنوان زیربخش مدیریت مشغول به کار می‌باشند. مدیریت این افراد در طرح فعلی در شکل «فردی» می‌باشد.
- ۳/۴. «فردی» بودن شکل طرح به این معناست که این طرح از سوی دفتر فرهنگستان نمی‌باشد، بلکه مدیریت آن به دست سرپرست پژوهش حجة الاسلام والمسلمین صدوق با همکاری چهار کارشناس می‌باشد.
- ۳/۵. در این طرح، سازمان چیزی نیست جز همان محتوایی که ارایه می‌شود. نه معنای امروزین سازمان که حکایت از تشکیلاتی وسیع می‌نماید.
- ۴/۵. مطابق روش تحقیق به کار گرفته شده در این طرح، جهت وسیع تر شدن نگرش طرح نسبت به موضوع تحقیق و بالاتر رفتن قدرت محاسباتی و تحلیلی آن، عناصر سه‌گانه‌ی معرفی شده را با یکدیگر ترکیب نموده، به صورت یک ماتریس نمایش داده و آن را به عنوان مواد واسطه‌ای در تبیین موضوع و طراحی تشکیلات و برنامه به کار می‌گیریم.
- ۴/۶. در این شیوه، عناصر به صورت «وصف» و «موصوف» با یکدیگر ترکیب می‌شوند. قید دوم به عنوان موصوف و قید نخست به عنوان وصف قرار می‌گیرد. به طور مثال: در ترکیب «محتوای برنامه»، «محتوا» وصفی است برای «برنامه». در نتیجه ماتریس مربوط به این طرح به شکل زیر می‌باشد.

	محتوا	برنامه	سازمان
محتوا	محتوای محتوا	برنامه‌ی محتوا	سازمان محتوا
برنامه	محتوای برنامه	برنامه‌ی برنامه	سازمان برنامه
سازمان	محتوای سازمان	برنامه‌ی سازمان	سازمان سازمان

۴/۷. بر اساس جدول فوق (ستون سمت چپ)، تشکیلات مورد نیاز جهت پیاده‌سازی طرح دارای سه معاونت می‌باشد.

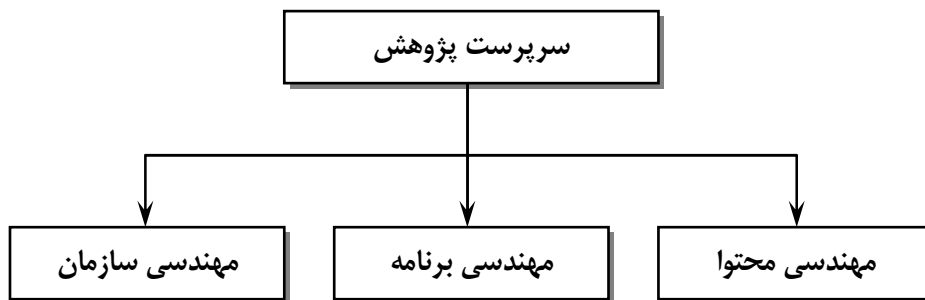
سازمان	سازمان محتوا	سازمان برنامه	سازمان سازمان
--------	--------------	---------------	---------------

۴/۸. **معاونت مباحث علمی:** عنصر «سازمان محتوا» در جدول بیانگر این معاونت است که وظیفه‌ی آن «مهندسی محتوا» می‌باشد. به این معنا که بحث و بررسی بر روی موضوع پژوهش و گردآوری و تدوین آمارها، تحلیل‌ها و راه‌کارها را بر عهده دارد.

۴/۹. **معاونت طرح و برنامه:** عنصر «سازمان برنامه» در جدول بیانگر این معاونت است که وظیفه‌ی آن «مهندسی برنامه» می‌باشد. محاسبه‌ی هزینه‌ها، مقدرات و نیروی انسانی و طراحی فلوچارت برنامه را بر عهده دارد.

۴/۱۰. **معاونت هماهنگی:** عنصر «سازمان سازمان» در جدول بیانگر این معاونت است که وظیفه‌ی آن «مهندسی سازمان» می‌باشد. هماهنگی نیروی انسانی، هماهنگی فعالیت‌های موازی و متوالی و مباشرت در هماهنگ‌سازی گردش عملیات طرح وظیفه‌ی این معاونت می‌باشد.

۴/۱۱. نمودار نمایش‌دهنده‌ی ارتباط این سه معاونت به صورت ذیل می‌باشد.

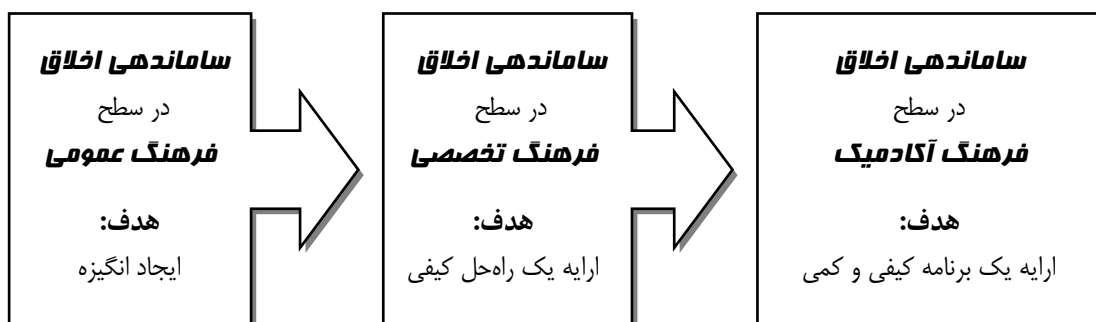
محتوا	محتوای محتوا	محتوای برنامه	محتوای سازمان
-------	--------------	---------------	---------------

۴/۱۲. موضوع این پژوهش نیز متناسب با جدول به سه قسمت تقسیم می‌گردد.

۴/۱۳. **بخش اول:** عنصر «محتوای محتوا» در جدول، بیانگر بخش وسیعی از مطالب و مواد مورد بحث در پژوهش است. این مباحث شامل: شناخت اخلاق، دسته‌بندی عناوین و متغیرهای اثرگذار بر اخلاق، بررسی اخلاق اجتماعی از سه پایگاه «حوزه»، «دانشگاه» و «نظریه‌ی مقبول»، بیان «ضرورت»، «موضوع» و «هدف» از ارتقاء اخلاق اجتماعی از پایگاه انقلاب در سه سطح مبنای حوزه، مبنای دانشگاه و مبنای مختار می‌باشد.

۴/۱۴. فعالیت‌های فکری در این قسمت (مذکور در بند ۴/۱۳) شامل: کارهای آکادمیک (صرف مفهوم)، تولیدی، تطبیقی و میدانی است.

۴/۱۵. **بخش دوم:** عنصر «محتوای برنامه» در جدول، بیانگر بخشی از موضوع است که شامل جداول و فلوچارت‌های برنامه می‌باشد. همان‌گونه که ذکر شد مسیر اصلی طرح کلان اخلاق به شکل زیر می‌باشد که جزیی از محتوای برنامه می‌باشد.

۴/۱۶. **بخش سوم:** عنصر «محتوای سازمان» در جدول، بیانگر بخشی از موضوع است که شامل جداول کاری نیروهای انسانی و فهرست‌های هزینه‌ها و محاسبات گردش مقدرات است. این مواد نیز به نوبه‌ی خود جزیی از محتوای طرح می‌باشند.

برنامه	برنامه‌ی محتوا	برنامه‌ی برنامه	برنامه‌ی سازمان
--------	----------------	-----------------	-----------------

۴/۱۷. برنامه‌ی پژوهش نیز مانند سایر عناصر (سازمان و محتوا) به سه قسمت تقسیم می‌شود.

۴/۱۸. **برنامه‌ی محتوا:** موضوع آن ترسیم افعال موازی و متوالی برای پژوهش می‌باشد. شاخصه‌هایی در این بخش مورد توجه قرار می‌گیرند که محتوای تحقیق را تغییر می‌دهند. این شاخصه‌ها شامل: جهت‌گیری، تعاریف و آمارها می‌باشند.

۴/۱۹. توسط «برنامه‌ی محتوا» برنامه‌ها و سازمان‌ها توسعه پیدا می‌نمایند. در این قسمت می‌توان برای توسعه‌ی پارسا نیز برنامه‌هایی تنظیم کرد.

۴/۲۰. **برنامه‌ی برنامه:** نموداری را تنظیم می‌نماید که در آن روند بحث را در سه سطح «فرهنگ عمومی»، «فرهنگ تخصصی» و «فرهنگ بنیادی (آکادمیک)» مشخص می‌سازد.

۴/۲۱. طراحی، بهینه‌سازی و تفصیل نموداری که در بند ۲/۱۴ آمده است بر عهده‌ی همین بخش از برنامه است.

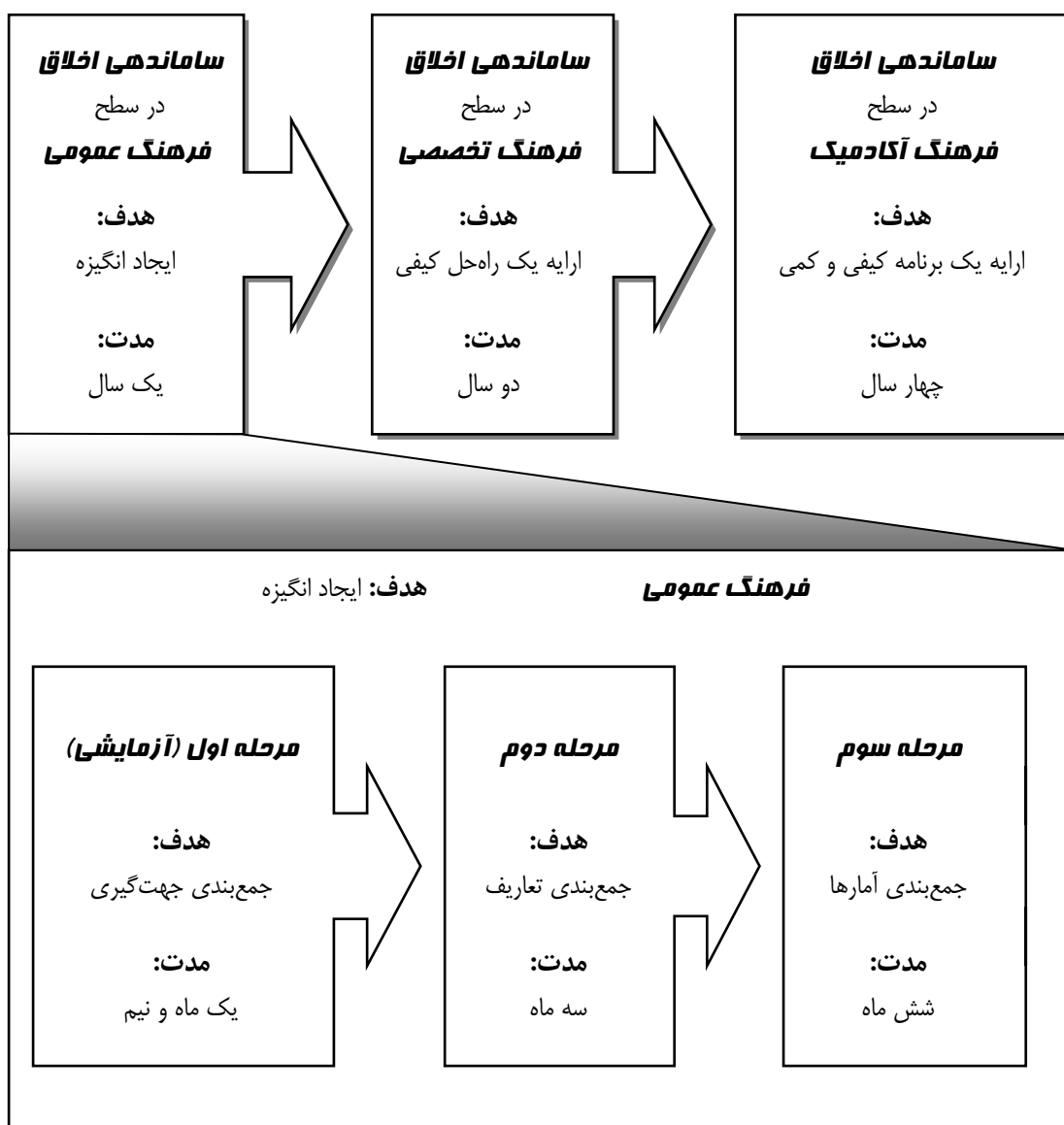
۴/۲۲. **برنامه‌ی سازمان:** این برنامه، مدل اجرایی افعال موازی و متوالی در موضوع پژوهش (اخلاق) است. برنامه‌ی سازمان دارای سطوح «فردی»، «گروهی»، «سازمانی» و «شبکه‌ای» می‌باشد. بنابراین در برنامه‌ی سازمان موضوع اصلی «مدل» است.

۴/۲۳. جدول ۹گانه‌ی فوق برای دوره‌ی آزمایشی کوتاه‌مدت کفایت می‌کند. اما تفصیل مطلب در مباحث شبکه مطرح می‌شود که در طرح کلان باید نیروی انسانی متناسب پرورش داده شود.

۴. زمان

۴/۱. همان طور که در بند ۲/۱۴ ملاحظه می شود، طرح کلان «ساماندهی اخلاق اجتماعی» به سه مرحله تقسیم شده است. مرحله ی نخست نیز در سه مرحله انجام می پذیرد.

۴/۲. زمان بندی این مراحل در نمودار زیر نمایش داده شده است.

۵. هزینه

۵/۱. هزینه‌های طرح کلان «ساماندهی اخلاق اجتماعی» نیز به تفکیک در سه مرحله به شرح ذیل
ارایه شده است.

